

Starčevo iz godine u godinu poprima izgled urbanog prigradskog naselja sa svim elementima infrastrukture i pogodnostima koje priliče jednoj ovakvoj sredini u 21. veku. Bivajući svedoci promena i ubrzanog razvoja našeg mesta, često zaboravljamo kako je ono nekada izgledalo i manje obraćamo pažnju na objekte stare preko stotinu godina koji još uvek krase uži centar Starčeva. Zgrada starčevačke Opštine, starog zabavišta, rimokatolička crkva svetog Mauricija i kuća u kojoj se nalazi njen parohijski dom, neke su od najstarijih građevina u nas koje još uvek odolevaju zubu vremena predstavljajući nasleđe minulih epoha.

Kada je reč o starčevačkim prosvetnim ustanovama, zna se da je da je do zidanja današnje škole sedamdesetih godina prošlog veka nastava bila organizovana u nekoliko objekata u centru u kojima su bile smeštene učionice kao i to da su postojale tzv. Donja i Gornja škola. Međutim, vrlo malo ljudi danas pamti da su od vremena Vojne granice, pa sve do završetka Drugog svetskog rata u Starčevu đaci bili grupisani po nacionalnom principu, tako da su postojala srpska, hrvatska i nemačka odeljenja. Na osnovu starih mapa i sećanja meštana može se utvrditi da je u prostorijama zabavišta na Trgu neolita bila nemačka škola, u objektu u čijem jednom delu se danas održava nastava informatike bilo je hrvatsko odeljenje, a srpska škola nalazila se na kraju Lenjinove ulice gde i danas postoji zgrada u kojoj je ona bila smeštena.

U ovom broju Starčevačkih novina objavljujemo dokument iz arhive rimokatoličke crkve pisan na nemačkom koji govori o polaganju kamena temeljca za izgradnju nemačko-hrvatske škole u Starčevu. Na njemu je zabeležen datum 27. avgust 1857. U prvom redu navodi se da se događaj desio za vreme vladavine austrijskog Kajzera Franje Josifa I. nakon čega se nabrajaju članovi tadašnje komande srpskog Vojvodstva i Tamiškog Banata: feldmaršal-lajtnant Koronini-Kromberg, čanadski biskup Jožef Čajagi, general-major i brigadir Jovan Dragojlović, pukovnik Spiridon Manojlović, oberlajtnant Aleksis Kukuljević, majori Pete, Česa i Mihanović, komandant kompanije Anton Baunruker i administrator oberlajtnant Karl Červenka. Kao komandanti područne stanice spominju se oberlajtnant Aleksandar Olćan i lajtnant Konstantin Jurčin. Projektant bio je Anton Belmond, a nadzornik gradnje Ferdinand Hintermajer, dok je izviđač radova bio Ulrih Pils. Starčevački rimokatolički sveštenik koji je blagoslovio ovaj čin zvao se Adalbert Kriks. Na samom kraju dokumenta nalazi se spisak članova mesne uprave i odbora koji tada čine: Franc Pilman, Mata Špelić, Nikola Radočaj, Andreja Đurišić, Franc Pušman, Georg Jera, Dmitar Đurišić, Todor Pavlović, Johan Križanovski, Mijat Juretić, Nikola Medić, Pavle Stojanov, Lorenc Blaznek, Giga Živanović, Nikola Bogović i Jozef Has. Nemački učitelj je bio Bartolomej Holubek, a hrvatski Toma Mihajlić.